

Intervenció arqueològica a Les Sorres (Institut Jaume Botey, C/ de Ferrer i Guàrdia, 10).

Hospitalet de Llobregat, el Barcelonès

Del 30 de març al 2 d'abril de 2021

Expedient: R/N 470 K121 N-350 2021/1-32724

Pau Gómez Aramburu

Mataró, 22 d'abril de 2021

SUMARI

1. SITUACIÓ	4
2. CONTEXT GEOLÒGIC I GEOGRÀFIC	4
3. CONTEXT HISTÒRIC	4
3.1. Hospitalet de Llobregat	4
3.2. Les Sorres	6
4. MOTIVACIÓ	7
5. OBJECTIUS	7
6. FONAMENTS DE DRET	7
7. METODOLOGIA	7
8. TREBALLS REALITZATS	8
9. RESULTATS DE LA INTERVENCIÓ	9
10. CONCLUSIONS	10
11. MESURES CORRECTORES	12
12. BIBLIOGRAFIA	12

ANNEX 1. RESOLUCIONS GENERALITAT DE CATALUNYA

ANNEX 2. DOCUMENTACIÓ FOTOGRÀFICA

ANNEX 3. UNITATS ESTRATIGRÀFIQUES

ANNEX 4. DOCUMENTACIÓ PLANIMÈTRICA

FITXA TÈCNICA

Lloc de la intervenció	Carrer de Ferrer i Guàrdia, 10
Població i comarca	L'Hospitalet de Llobregat, Barcelonès
Jaciment/s arqueològic/s	Les Sorres
Coordenades UTM	X= 426243.0 / Y= 4579427.0 / Z= 7,98 m.s.n.m.
Promoció	Ajuntament de L'Hospitalet de Llobregat
Execució intervenció	Antequem, SL
Direcció tècnica	Pau Gómez Aramburu
Tipus d'intervenció	Preventiva
Activitat sol·licitada	Excavació arqueològica
Dates sol·licitades	Del 30 de març al 2 d'abril de 2021
Resum	En motiu de la redacció del projecte executiu d'un nou institut a l'espai ocupat pel pati de l'actual Institut Jaume Botey, s'ha vist convenient realitzar una intervenció arqueològica per tal de determinar l'existència o no de restes arqueològiques al subsòl, atès que es troba a l'interior del perímetre del jaciment de Les Sorres. Els resultats han estat negatius.
Paraules clau	Enderroc contemporani sedimentació al·luvial

1. SITUACIÓ

La intervenció arqueològica preventiva s'ha dut a terme al solar situat a la finca núm. 10 del carrer Ferrer i Guàrdia del municipi de L'Hospitalet de Llobregat (Barcelonès). Abraça una superfície de 5.863 m² i limita al nord amb l'Avinguda del Carrilet, a l'est i sud amb edificacions i a l'oest amb el carrer de Ferrer i Guàrdia. Actualment està ocupat per l'Institut Jaume Boley.

2. CONTEXT GEOLÒGIC I GEOGRÀFIC

L'indret on s'ha portat a terme aquesta intervenció arqueològica es troba a la zona litoral, als peus de la serralada litoral catalana.

Des del punt de vista de la morfologia, a l'Hospitalet de Llobregat s'hi poden diferenciar dues grans unitats. A la banda nord s'hi localitza el sector denominat Samontà, de relleu irregular, on s'hi observen petites elevacions com la Torrassa, Les Planes o Can Serra. Entre aquest torons s'obren pas les rieres i els torrents com La Riera Blanca, el torrent Gornal, la riera del Cementiri, la riera de Can Vidalet i el torrent d'Esplugues.

Geològicament, aquest sector nord està format per materials quaternaris (argiles vermelloses, llims groguencs i concrecions calcàries). Aquests dipòsits formen un glacis de peu de mont desenvolupat entre el talús morfològic que aprofita el traçat del canal de la Infanta i la serra de Collserola.

La segona unitat morfològica es troba a la banda sud, es tracta del sector de Marina. Presenta un pendent suau inclinat vers el mar amb altituds escasses que s'eleva entre 4 i 20 m. Els materials del substrat són d'origen al·luvial recent (graves, sorres i argiles) i formen el marge de llevant del delta del Llobregat.

Per sota dels materials quaternaris es troba el Pliocè, format per argiles i sorres, que localment aflora al sector de Samontà, al fons de les valls i al talús del canal. Tradicionalment, entre les acaballes del segle XIX i la primera meitat del XX, ha estat objecte d'explotació per a l'extracció d'argila emprada en bòbiles com Can Nyat, Les Planes o La Redemptora. Al sector de Marina, el Pliocè no aflora mai ja que al damunt s'hi ha anat dipositat el sediment aportat per les nombroses rieres que transcorren des de la zona de Collserola fins a desembocar al mar.

En relació a l'aigua, ambdós sectors presenten un comportament prou diferenciat. El Quaternari del Samontà i el Pliocè actuen com a materials impermeables reduint la infiltració de les pluges i afavorint l'escorrentia superficial, de manera que l'aigua trasllada el sediment sòlid des del sector de Samontà al sector de Marina on queda assentat¹.

3. CONTEXT HISTÒRIC

3.1. Hospitalet de Llobregat

El bisbe Berenguer Folc consagrà, el 1101, la parròquia de Santa Eulàlia de Provençana. En l'acta de consagració es fa constar la confirmació a favor de la capella de les seves possessions i

¹ SANZ, 1989

s'estableixen els límits següents del terme parroquial: “Per la part d'orient el coll de Codines i dins la vila de Sants i el cim de la muntanya d'Ursa (Sant Pere Màrtir) fins al castell de Port; a migjorn l'arena de la mar; a occident el riu Llobregat i el coll de la Gavarra i a cerç o al nord el Forn de Merli i la muntanya d'Ursa”. Aquest primer terme parroquial de Santa Eulàlia de Provençana coincideix amb ben poques variants amb el que fou més tard el terme de l'Hospitalet, que també anava de Sant Pere Màrtir a la mar i de Montjuïc fins al riu. Aviat s'anà formant un nucli de població situat prop de Cornellà i a tocar del camí ral.

Per aquest indret, a partir del segle XI s'esmenta una heretat, la Torre Blanca, al costat de la qual apareix, a la darrereria del segle XII, un petit hospital (hospital de la Torre Blanca, que més endavant es dirà l'hospital de Provençana). Aquest hospital, que ha donat origen al topònim de la ciutat, complia, aleshores, les funcions d'hostal. Els viatgers o pelegrins que es dirigien a Barcelona, en arribar en aquestes contrades a l'hora foscant, davant la perspectiva de trobar les muralles de la capital tancades, tenien necessitat d'arrecerar-se: l'hospital o hostal era llur refugi. Aquest petit nucli devia tenir prou entitat al segle XII, perquè la documentació diferencia entre els veïns de Provençana i els de l'hospital.

Al segle XIV, després de la Pesta Negra, el nou nucli (amb cementiri propi però depenent encara de la parròquia de Provençana) tenia entre 40 i 50 focs, i al segle XV s'anomenava la Pobra de l'Hospitalet. El 1475 la Pobra de l'Hospitalet, que ja tenia església pròpia, establí unes ordinacions que establien la classificació dels habitants segons els béns, l'admissió dels forasters al si de la comunitat i vot i veu per a tothom. Jaume Codina explica aquests fets: “Els prohoms dirigents de l'Hospitalet, poble sense jurisdicció feudal, convoquen també els pobres. Haurien pogut no fer-ho i decretar els talls o impostos corresponents amb caire obligatori, tal com repetidament s'esdevindrà després a la mateixa localitat. Però el 1475, època de pobresa, convoquen també els pobres. Dins d'una societat rígida i estructurada, trets com aquest, de precocitat social, confereixen a l'Hospitalet un lloc d'honor entre les nostres comunitats”.

Al segle XVI la Pobra de l'Hospitalet, encara que el nom de Provençana continués existint (i ho faria fins al segle XVIII), ja tenia una personalitat ben definida. El 1579 els jurats i prohoms s'autoimposaren una contribució per tal de fer cara a les despeses de la construcció d'un nou temple. Al mateix temps algunes nissagues de pes (Oliver, Cerdanys, Llunell, Modolell, Esquerrer o Duran) adquiriren o aixecaren habitatges que corresponien a la seva categoria social. Encara en resten alguns grans casals pels voltants del carrer del Xipreret.

En tota la seva història, l'Hospitalet es veié sotraguejat pels daltabaixos que assolaven Barcelona, particularment per totes les guerres i invasions que sofrí. Les dates més destacades són 1697, 1714 i 1808-14. Durant la guerra del Francès, l'Hospitalet, situat en terra de ningú, es veié obligat a contribuir econòmicament a la causa de cadascun dels dos contendents.

Al segle XIX s'inicià el creixement urbanístic del municipi, amb una vila primitiva —que s'havia format en un racó del terme i no al centre— i altres nuclis amb vida pràcticament independent (Collblanc i la Torrassa, com una prolongació de les Corts de Sarrià i Sants, i Santa Eulàlia de Provençana, com una extensió de la Bordeta).

Per qüestions de sanitat, el 1852 es traslladà el cementiri, que era al costat de l'església, al lloc anomenat terra d'Escudelles, on encara perdura envoltat d'habitatges. Catorze anys després s'exhumaren les restes mortals del cementiri vell i això impulsà els primers eixamples de la ciutat. El terreny que quedà lliure i l'hort del Rector, que limitava el creixement urbanístic, foren el cavall de batalla dels polítics de l'època.

La Revolució de Setembre (1868) —la Gloriosa— mobilitzà els hospitalencs, que ensorraren la tanca de l'esmentat hort i exigiren que passés al comú. El 1871 es prohibí el conreu de l'arròs al terme per evitar la propagació de les febres, i el 1882 s'inaugurà l'enllumenat públic amb gas. El 1883 començà el primer eixample cap al S, amb les quadrícules que formaren els carrers del Príncep de Bergara, de Rossend Arús i de Josep M. de Sagarra. El 1888 arribà l'aigua corrent i el 1894 es posà la primera pedra de la nova casa de la vila. El 1906 es creà el Foment Autonomista, els objectius del qual eren lluitar per l'autonomia de Catalunya i fer tasca cultural. El

1907 es féu el segon eixample amb l'obertura de la rambla de Just Oliveras. El 1911 ja hi havia llum elèctrica.

El 1925, Alfons XIII concedí a la població el títol de ciutat. A partir de la dècada de 1920, l'Hospitalet va començar a figurar entre les primeres ciutats de Catalunya pel nombre d'habitants que al mateix temps s'inicià el desenvolupament urbà de la ciutat, condicionat per la immigració i la industrialització, i sorgiren els problemes socials que se'n derivaren. Durant aquesta dècada i la següent la ciutat es projectà com a nucli anarcosindicalista i protagonitzà aixecaments el 1933 i 1934. La guerra civil produí a la ciutat una experiència revolucionària força important, amb la col·lectivització de l'economia. Durant els primers anys de postguerra es patí una forta manca d'iniciativa municipal i la repressió política en tots els àmbits de la vida local.

Durant el boom immigratori de la dècada de 1960 es van formar els barris de la Florida i de la Pubilla Cases. Els anys setanta es va fer realitat un nou model en aquest creixement urbanístic: els polígons d'habitatges, amb la construcció de Can Serra, el Gornal i Gran Via Sud. Les urgències derivades de la multitudinària arribada de forasters desbordaren les planificacions de previsió i control urbanístic. Això produí el creixement individualitzat dels diferents barris, sense una idea de conjunt, fins al punt que gairebé tots s'han acabat unint i confontant han donat com a resultat l'actual teranyina de carrers que en el fons continua mantenint aïllats tots els barris esmentats, com si fossin mons independents, perpetuant un aire suburbial que ja és difícil d'esborrar.

Des del principi de la dècada de 1980, però, el municipi ha anat millorant la seva fesomia amb la desaparició de zones industrials, la creació d'espais verds i la millora de les vies de comunicació i dels serveis públics².

3.2. Les Sorres

Es tracta del jaciment romà més extens conegut a Catalunya, ja que la seva extensió mínima, la dels llocs on s'han trobat restes, totalitza més de cent hectàrees. Probablement, les restes d'època ibèrica i romana relacionades amb l'activitat portuària de la desembocadura del Llobregat s'estenen pel subsòl de la major part dels 92 Km² que ocupa el delta del Llobregat, i fins i tot per sota de la zona marítima adjacent, com ho demostren algunes troballes escadusseres a la Zona Franca de Barcelona, en la construcció d'un embarcador prop de la desembocadura de l'estany del Remolar i en la perforació d'un pou a la capçalera de l'estany de la Ricarda.

L'antic ancoratge de vaixells es va posar de manifest durant els treballs de l'extracció d'àrids iniciats a la zona a mitjan de la dècada dels 60 del segle XX. Abans de la formació de l'actual delta, aquesta zona estaria ocupada per una gran badia envoltada al nord-oest pels contraforts del Massís del Garraf (davant dels quals se situa l'ancoratge), al nord-est pels de la Serra de Collserola i la muntanya de Montjuïc i en mig la gran falla del Llobregat. Mentre no es localitzin estructures portuàries externes, es tracta d'un punt d'ancoratge de vaixells en ús des dels segles IV-III aC i fins al segle V dC.

Es tracta d'un port obert (ancoratge) amb restes de naufragis (derelictes). La gran àrea d'ancoratge d'època clàssica, situada originàriament al mar, actualment es troba en terra ferma, enterrada sota molts metres de sediments aportats pel mar i el riu Llobregat.

Va ser descoberta accidentalment als anys 60 del segle XX, a causa de les extraccions d'àrids per a la construcció que es van fer en aquest sector fins als anys 80 del mateix segle. Actualment, solament en queda una en funcionament, si bé no s'està controlant des del punt de vista arqueològic. Les extraccions d'àrids en van extreure àmfores, ceràmiques i altres materials que permeten reconstruir l'evolució del comerç marítim de la Vall del Llobregat durant més de mil anys. A més, s'hi van localitzar diversos vaixells enfonsats, alguns dels quals conservaven la

² <http://www.enciclopedia.cat/EC-GEC-0033026.xml>

fusta del buc, mentre d'altres tan sols es podien detectar per l'acumulació concentrada de materials homogenis. La zona que s'ha vist afectada fins ara per l'extracció d'àrids és de cinc quilòmetres per vuit-cents metres, la major part en terme de Gavà, al voltant del camí ral de Barcelona.

4. MOTIVACIÓ

La intervenció arqueològica ve motivada per la redacció del Projecte executiu del nou Institut Jaume Bofill situat al carrer Ferrer i Guardia, 10 de L'Hospitalet de Llobregat (Barcelonès).

L'àmbit d'actuació està situat a l'interior del jaciment arqueològic de Les Sorres, que apareix catalogat com a jaciment a l'Inventari del Patrimoni Arqueològic de Catalunya del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

Per aquest motiu s'ha realitzat una intervenció arqueològica per tal de determinar l'existència o no de restes arqueològiques al subsòl i poder establir així, les mesures correctores pertinents a aplicar en fase prèvia o durant la fase d'execució del projecte executiu, amb l'objectiu de preservar els valors patrimonials de les possibles restes.

5. OBJECTIUS

- Determinar l'existència de restes arqueològiques i vetllar per la seva integritat.
- Documentar i valorar l'entitat de les possibles restes arqueològiques que es localitzin.

6. FONAMENTS DE DRET

- Llei 9/1993 30 de setembre del Patrimoni Cultural Català (DOGC 1807 de l'11 d'octubre de 1993)
- Decret 78/2002 de 5 de març del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic (DOGC 3594 de 13 de març de 2002).
- Pla Especial de Protecció del Patrimoni Arquitectònic de L'Hospitalet de Llobregat (DOGC 5006 de 12 de novembre de 2007).

7. METODOLOGIA

Per tal d'assolir els objectius establerts en el punt anterior i determinar l'existència i/o afectació de les restes arqueològiques, s'han efectuat dues tasques essencials:

Consulta de catàlegs i inventaris

Per tal de determinar *a priori* l'existència d'elements del Patrimoni Cultural (Patrimoni Arqueològic i Patrimoni Arquitectònic) a la zona afectada pel projecte s'ha efectuat la consulta de la documentació següent:

- Inventari del Patrimoni Arqueològic de Catalunya (Àrea de Coneixement i Recerca de la Direcció General del Patrimoni Cultural del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya) del terme municipal de l'Hospitalet de Llobregat.
- Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya (Àrea de Coneixement i Recerca de la Direcció General del Patrimoni Cultural del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya) del terme municipal de l'Hospitalet de Llobregat.
- Pla Especial de Protecció del Patrimoni Arquitectònic de l'Hospitalet de Llobregat.

Realització de sondeigs arqueològics

Els rebaixos de terra s'han realitzat mecànicament sota el control d'un arqueòleg. El sistema de registre emprat ha estat l'estratigràfic i la documentació arqueològica, seguint el mètode de registre de dades proposat per E.C. Harris i A. Carandini, modificat a partir de la pràctica arqueològica en aquests tipus de jaciment i de les circumstàncies concretes de l'excavació. Es distingeixen i retiren cada un dels diversos nivells i estrats localitzats, d'acord amb criteris estratigràfics, de textura, composició i color. Per el registre objectiu dels elements i estrats que s'exhumen es realitza una numeració correlativa d'aquests denominats Unitat Estratigràfica (U.E.), que individualitza els uns dels altres i de la qual se'n realitza una fitxa. En aquesta, s'indica la seva ubicació en el context general del jaciment, la descripció i la posició física respecte a la resta d'U.E. amb què es relaciona així com la seva datació. Per a la informatització de les UE s'ha emprat el programari Accés.

Amb la intervenció arqueològica també s'ha realitzat la planimetria de la ubicació dels sondeigs emprant la referenciació geogràfica UTM Zona 31 Hemisferi Nord amb Datum ETRS89. Les dades de camp s'han tractat amb el programa AutoCAD 2013. També s'ha realitzat el corresponent reportatge fotogràfic de tots els treballs i estructures. Aquests documents integren, juntament amb la relació d'unitats estratigràfiques, la present memòria científica que inclou els resultats, mesures correctores a aplicar i les conclusions.

8. TREBALLS REALITZATS

L'excavació arqueològica ha consistit en la realització de 8 sondeigs informatius, mitjançant màquina retroexcavadora, en forma de rases, repartits al llarg de la superfície de l'espai a documentar. Els sondeigs s'han efectuat de diferent longitud, amplada, profunditat i orientació, segons les possibilitats i característiques del terreny.

Un cop finalitzats els sondeigs, donats els resultats negatius, s'ha procedit a tancar les rases per tal de deixar el terreny tal i com estava originàriament.

Rasa 1:

Es troba al cantó nord-est del recinte, perpendicular a l'Avinguda Carrilet, iniciant-se a 5 m del tancat que separa el perímetre del pati amb el carrer. Presenta una longitud de 10 m, una amplada de 0,8 m i una profunditat de 4 m.

Rasa 2:

Es troba a la part central del límit nord del recinte, perpendicular a l'Avinguda Carrilet, iniciant-se a 10 m del tancat. Presenta una longitud de 7 m, una amplada de 0,8 m i una profunditat de 4 m.

Rasa 3:

Es troba al cantó nord-oest del recinte, perpendicular a l'Avinguda Carrilet, iniciant-se a 11 m del límit nord de la parcel·la. Presenta una longitud de 8 m, una amplada de 0,8 m i una profunditat de 4 m.

Rasa 4:

Es troba al cantó est del recinte, paral·lela a l'Avinguda Carrilet, a 21 m del tancat que separa el perímetre del pati de l'institut amb la vorera del carrer. Presenta una longitud de 7 m, una amplada de 0,8 m i una profunditat de 4 m.

Rasa 5:

Es troba a la part central del recinte, paral·lela a l'Avinguda Carrilet, a 47 m del límit nord de la parcel·la. Presenta una longitud de 7 m, una amplada de 0,8 m i una profunditat de 4 m.

Rasa 6:

Es troba al cantó est del recinte, paral·lela a l'Avinguda Carrilet, a 30 metres del tancat que separa el perímetre del pati de l'institut amb la vorera del carrer. Presenta una longitud de 7 m, una amplada de 0,8 m i una profunditat de 4 m.

Rasa 7:

Es troba al cantó oest del recinte, perpendicular a l'Avinguda Carrilet, iniciant-se a 27 m del tancat que separa el perímetre del pati de l'institut amb la vorera del carrer. Presenta una longitud de 7 m, una amplada de 0,8 m i una profunditat de 4 m.

Rasa 8:

Es troba al cantó sud del recinte, perpendicular al Carrer de Ferrer i Guardia, iniciant-se a 29 m del tancat de la banda oest de la parcel·la. Presenta una longitud de 5 m, una amplada de 0,8 m i una profunditat de 0,4 m.

9. RESULTATS DE LA INTERVENCIÓ

Durant les tasques de control i seguiment arqueològic ha estat possible determinar la seqüència estratigràfica de la zona afectada fins a una profunditat de 4 m (cota màxima que permeten les característiques tècniques de la màquina retroexcavadora).

D'aquesta manera, hem documentat una seqüència estratigràfica homogènia a les rases 1, 2, 3 i 6 i diferenciada a les rases 4, 7 i 8.

Rasa 1:

L'estratigrafia identificada al sondeig està formada per l'estrat UE 1, corresponent al nivell vegetal, que abraça una potència que varia dels 0,5 als 0,6 m. Cobert per aquest estrat s'ha documentat un nivell d'argiles compactes de color marró (UE 2), del que en desconeixem la potència atès que fins a la cota d'excavació assolida, no ha estat possible detectar cap canvi de nivell.

Rasa 2:

L'estratigrafia identificada es repeteix igual que a la rasa 1, on trobem l'estrat vegetal superficial UE 1 que abraça una potència que varia dels 0,5 als 0,6 m, seguit de l'estrat UE 2, d'argiles compactes de color marró. En aquest cas tampoc ha estat possible determinar-ne la potència.

Rasa 3:

L'estratigrafia identificada en aquesta rasa segueix la seqüència estratigràfica de les rases 1 i 2. Un primer nivell de circulació UE 1, format per la terra vegetal amb una potència que oscil·la entre 0,5 i 0,6 m, seguit de l'estrat d'argiles compactes de color marró UE 2.

Rasa 4:

L'estratigrafia identificada en aquesta rasa està formada per l'estrat vegetal UE 1, amb una potència que oscil·la entre 0,5 i 0,6 m, seguit de l'estrat UE 2 d'argila compacta de color marró amb una potència de 0,6 m. Cobert per l'estrat UE 2 s'ha documentat un tercer nivell (UE 3) format per l'alternança entre llims i còdols de riu, que correspon clarament a un nivell de sedimentació al·luvial del que no ha estat possible determinar-ne la potència atès que es troba per sota la cota d'excavació màxima de la màquina.

Rasa 5:

El primer estrat localitzat en aquesta rasa correspon a l'estrat vegetal UE 1 amb una potència de 0,5m que cobreix un segon nivell (UE 4) format per argila de color marró on s'hi observen restes de material plàstic, amb una potència d'1 m. Seguidament s'ha identificat un nivell de llims grisos (UE 5) amb restes de carbons, material constructiu i escàs material plàstic. Abraça una potència de 0,6 m. Per últim, cobert pel nivell UE 5 hem documentat el nivell d'argiles marrons UE 2 que s'estenen fins a assolir els 4 m de profunditat sobre el nivell de circulació actual.

Rasa 6:

L'estratigrafia identificada al sondeigs està formada per l'estrat UE 1, corresponent al nivell vegetal, que abraça una potència que varia dels 0,5 als 0,6 m. A continuació hem documentat un nivell d'argiles compactes de color marró (UE 2) del que no ha estat possible determinar-ne la potència.

Rasa 7:

L'estratigrafia identificada en aquest punt es igual a la documentada a la rasa 4, amb un estrat inicial (UE 1), corresponent al nivell vegetal, que abraça una potència que varia dels 0,5 als 0,6 m, seguit d'un estrat d'argiles compactes de color marró (UE 2) amb una potència de 0,6 m. Per sota l'estrat UE 2, hem documentat un nivell de llims amb còdols (UE 3) a 1'10 m de profunditat en relació al nivell de circulació actual. Per altre banda, no ha estat possible determinar la potència d'aquest nivell degut a les característiques de l'excavació.

Rasa 8:

Finalment hem procedit a la obertura d'una última rasa al canto sud de la intervenció on no ha estat possible aprofundir més de 0,4 m atès els nombrosos serveis existents.

10. CONCLUSIONS

La intervenció arqueològica ha permès obtenir una visió general de la seqüència estratigràfica existent al solar ocupat actualment per l'Institut Jaume Botey, al carrer de Ferrer i Guardia, 10, de L'Hospitalet del Llobregat.

D'aquesta manera, a excepció de l'estrat superficial UE 1, trobem un segon nivell (UE 2) que es repeteix als 7 sondeigs situats a la meitat nord de la parcel·la. Es tracta d'un nivell d'argila de color marró, probablement aportat per l'acció sedimentària dels diversos torrents i rieres que recullen àrids del sector Samuntà i els traslladaven al pla o sector de Marina, on es troba la present intervenció. Aquest nivell fou emprat com a sol de conreu al llarg dels segles (tal i com s'observa a les ortoimatges dels anys 1946 i 1956, fins a reconvertir-se en terreny industrial a la segona meitat del segle XX.

A aquesta sedimentació al·luvial cal sumar-hi l'estrat UE 3 identificat als sondeigs 4 i 7, però en aquest cas a causa de l'acció ràpida de la sedimentació ja que presenta una granulometria major que la de l'estrat UE 2 (llims i còdols).

Intervenció arqueològica

Carrer Ferrer i Guardia, 10

L'Hospitalet de Llobregat, el Barcelonès

Que l'indret on s'ha efectuat la present intervenció arqueològica es trobava en una zona inundable queda ben palès tal i com s'observa en un plànol realitzat pel doctor en geologia Miguel Sanz³ on s'hi indiquen les diferents zones que històricament han estat zones d'inundació per part de les rieres i que en el cas que ens ocupa, es troba dins l'àmbit d'inundació del torrent Gornal.

Zones objecte d'inundacions al llarg de la història (sectors ratllats), indicant la zona objecte d'estudi en vermell. Font: Sanz, Miguel (1989).

Pel què fa a l'estratigrafia identificada a la rasa 5, provablement fou originada a partir de la segona meitat del segle XX durant la fase de l'expansió industrial en aquest sector.

³ SANZ, 1989

11. MESURES CORRECTORES

L'absència de material arqueològic de qualsevol tipus (ni moble ni immoble) ens permet descartar l'existència d'un jaciment arqueològic fins a la profunditat assolida de 4 m. No obstant, atès que segons l'estudi geotècnic el nivell de sorres es situa a una profunditat d'entre 6 i 8 m respecte la rasant actual, i que en aquest nivell és on s'hi podria localitzar un possible derelict, es recomana la presència d'un arqueòleg en fase d'execució d'obra en cas que el projecte constructiu prevegi assolir una profunditat superior als 5 m.

12. BIBLIOGRAFIA

A.A.V.V. (1997): Història de l'Hospitalet: Una síntesis del passat com a eina de futur. Publicacions Abadia de Montserrat. Barcelona

A.A.V.V. (2001): L'Hospitalet i la seva història. L'Hospitalet de Llobregat, Ed. Àrea d'educació i cultura. Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat.

CODINA, J. (1987): Els pagesos de Provença (984-1807): societat i economia a l'Hospitalet pre-industrial I. vol. 3. Publicacions Abadia de Montserrat, Barcelona

PALET, JM. (1994): Estudi territorial del Pla de Barcelona. Estructuració i evolució del territori entre l'època ibero-romana i l'altmedieval. Segles II-I aC – X-XI dC. Institut de Cultura. Ajuntament de Barcelona.

PALET, JM. (2005): L'estructuració dels espais agraris en època romana a Catalunya: aportació de l'estudi arqueomorfològic del territori, dins Cota Zero, núm. 20. Eumo Editorial.

SANZ, M. (1989): "Pluges i inundacions a l'Hospitalet", dins *Quaderns d'estudi*, núm. 7, pp. 1-39. Centre d'Estudis de l'Hospitalet.

ANNEX 1. RESOLUCIONS GENERALITAT DE CATALUNYA

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Serveis Territorials a Barcelona

Expedient CLT_2021_EXP_ARQ002PREV_1549 (R/N 470 K121 N-350 2021/1-32724)
d'autorització d'una intervenció arqueològica preventiva a: Les Sorres (Institut Jaume Botey de L'Hospitalet de Llobregat), l'Hospitalet de Llobregat (Barcelonès), segons el procediment establert en els articles 14 i següents del Decret 78/2002, de 5 de març, del reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic.

Fets

- En data 25 de març de 2021 (registre d'entrada 9056/30019/2021) l'Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat ha sol·licitat autorització per realitzar una intervenció arqueològica preventiva d'excavació a: Les Sorres (Institut Jaume Botey, C/ de Ferrer i Guàrdia, 10), L'Hospitalet de Llobregat, Barcelonès, sota la direcció de Pau Gómez Aramburu (Antequem Gestió de Patrimoni Cultural SL), del 29 de març al 2 d'abril de 2021.
- En data 29 de març de 2021 l'arqueòleg territorial ha emès informe favorable sobre la sol·licitud esmentada.
- En data 29 de març de 2021 el Servei d'Arqueologia i Paleontologia ha proposat autoritzar el tractament de restes.

Motivació

Projecte constructiu del nou Institut Jaume Botey de L'Hospitalet de Llobregat.

Fonaments de dret

- Article 47 i següents de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català (DOGC núm. 1807, d'11.10.1993).
- Articles 14 i següents del Decret 78/2002, de 5 de març, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic (DOGC núm. 3594, de 13.3.2002).

Resolució

Per tot això, **resolc:**

- Autoritzar** la realització d'una intervenció arqueològica preventiva d'acord amb les dades i condicions següents:

Lloc de la intervenció: Les Sorres (Institut Jaume Botey, C/ de Ferrer i Guàrdia, 10), l'Hospitalet de Llobregat (Barcelonès).

Persona o institució autoritzada: Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat.

Direcció de la intervenció: Pau Gómez Aramburu (Antequem SL).

Activitat autoritzada: Excavació.

Termini de realització: del 30 de març al 2 d'abril de 2021.

Lloc de dipòsit provisional: Magatzem d'Antequem SL (C/ Hospital, 35, 08301 Mataró).

La intervenció arqueològica autoritzada haurà de ser realitzada en els termes descrits en la documentació presentada per a la tramitació de l'expedient i d'acord amb les disposicions de la Llei 9/1993, del patrimoni cultural català, i del Decret 78/2002, del reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic.

Plaça Salvador Seguí, 1-9
08001 Barcelona
Telèfon 933 63 28 70

1

Doc. original signat per:
Maria Angels Torras Ripoll
15/04/2021

Document electrònic garantit amb signatura electrònica. Podeu verificar la integritat d'aquest document a l'adreça web csv.gencat.cat

Original electrònic / Còpia electrònica autèntica

CODI SEGUR DE VERIFICACIÓ

0BDJ14JTRH2Q4ZBKXOO2SFWF0Y96681J

Data creació còpia:
15/04/2021 09:36:57

Data caducitat còpia:
15/04/2024 00:00:00

Pàgina 1 de 2

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Serveis Territorials a Barcelona

El termini de dos anys previst per a la presentació de la memòria, s'entendrà que comença a comptar a partir del dia en què ha finalitzat la intervenció.

2. **Notificar** aquesta resolució, que no exhaureix la via administrativa, a la persona o entitat interessada i comunicar-li que contra aquesta pot interposar-hi recurs d'alçada davant el conseller de Cultura, en el termini d'un mes a comptar de l'endemà de la recepció d'aquesta notificació.

Notificar, així mateix, aquesta resolució a l'ajuntament del municipi afectat, i comunicar-li que contra aquesta pot interposar-hi recurs contenciós administratiu davant el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, en el termini de dos mesos a comptar de l'endemà de la recepció d'aquesta notificació. Potestativament, dins el mateix termini, podrà efectuar el requeriment previ previst a l'article 44 de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, de la jurisdicció contenciosa administrativa.

P.d. Resolució CMC/254/2010, DOGC 12.2.2010
La directora,

M. Àngels Torras Ripoll

Plaça Salvador Seguí, 1-9
08001 Barcelona
Telèfon 933 63 28 70

2

Doc.original signat per:
Maria Angels Torras Ripoll
15/04/2021

Document electrònic garantit amb signatura electrònica. Podeu verificar la integritat d'aquest document a l'adreça web csv.gencat.cat

Original electrònic / Còpia electrònica autèntica

CODI SEGUR DE VERIFICACIÓ

0BDJI4JTRH2Q4ZBKXOO2SFWF0Y96681J

Data creació còpia:
15/04/2021 09:36:57

Data caducitat còpia:
15/04/2024 00:00:00

Pàgina 2 de 2

ANNEX 2. DOCUMENTACIÓ FOTOGRÀFICA

Intervenció arqueològica
Carrer Ferrer i Guardia, 10
L'Hospitalet de Llobregat, el Barcelonès

1. Zona on s'ha realitzat la intervenció.

2. Inici dels treballs. Obertura de la rasa 1

3. Realització de la rasa 2 .

4. Detall estratigrafia rasa 2.

5. Realització rasa 3.

6. Estratigrafia on podem observar tres nivells. Un primer de caràcter vegetal, un segon d'argiles i l'últim de graves.

7. Interior rasa 4

8. Interior rasa 5 on podem observar un estrat d'argiles vermelles i un segon estrat de llims grisos amb restes de plàstics.

9. Obertura de la rasa 6.

10. Interior rasa 7.

ANNEX 3. UNITATS ESTRATIGRÀFIQUES

<u>UE</u>	01
<u>Definició</u>	Estrat
<u>Descripció</u>	Estrat vegetal de terres grises poc compactes, amb una potència de 50cm aproximadament.
<u>Seqüència física</u>	Cobreix a: 02, 04
<u>Interpretació</u>	Nivell de circulació
<u>Cronologia</u>	S. XX

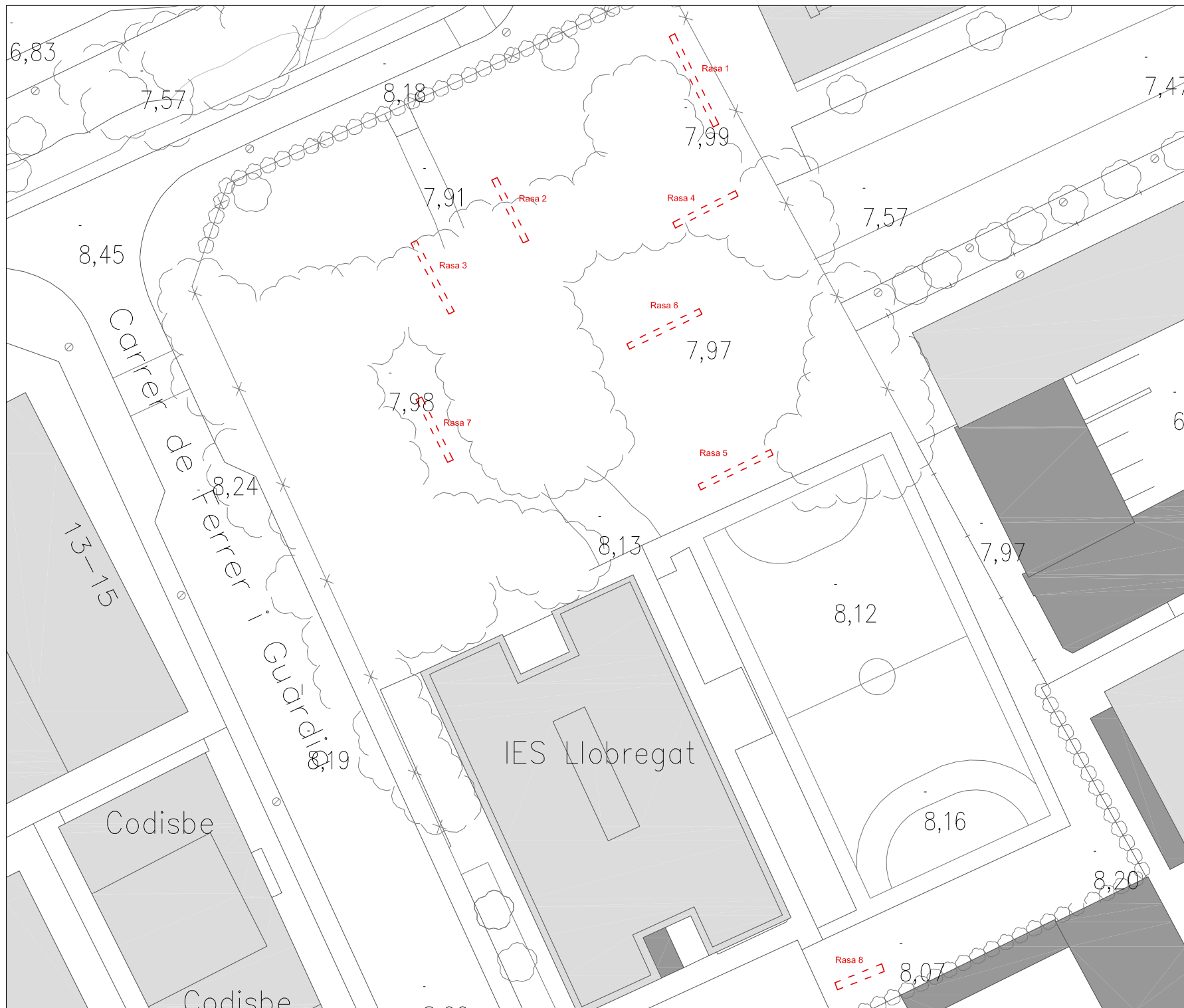
<u>UE</u>	02
<u>Definició</u>	Estrat
<u>Descripció</u>	Estrat d'argiles marrons compactes, amb una potència que va dels 60 cm a les rases 5 i 7 fins més enllà dels 4 metres en la resta de rases
<u>Seqüència física</u>	Cobert per: 01 Cobreix a: 03
<u>Interpretació</u>	Estrat geològic d'argiles sedimentaries
<u>Cronologia</u>	-

<u>UE</u>	03
<u>Definició</u>	Estrat
<u>Descripció</u>	Estrat de llims amb còdols
<u>Seqüència física</u>	Cobert per: 02
<u>Interpretació</u>	Estrat geològic
<u>Cronologia</u>	-

<u>UE</u>	04
<u>Definició</u>	Estrat
<u>Descripció</u>	Estrat d'argiles vermelles, amb una potència de 60cm aproximadament.
<u>Seqüència física</u>	Cobert per: 02 Cobreix: 05
<u>Interpretació</u>	Estrat relacionat amb la construcció de l'actual edifici del institut.
<u>Cronologia</u>	Segle XX

<u>UE</u>	05
<u>Definició</u>	Estrat
<u>Descripció</u>	Estrat de llims grisos amb restes de carbons i plàstics, amb una potència de 60cm.
<u>Seqüència física</u>	Cobert per: 04 Cobreix a: 02
<u>Interpretació</u>	Estrat relacionat amb la construcció de l'actual edifici del institut.
<u>Cronologia</u>	Segle XX

ANNEX 4. DOCUMENTACIÓ PLANIMÈTRICA

Llegenda

--- Límits sondeig

Lloc de la Intervenció

Intervenció arqueològica al Carrer de Ferrer i Guàrdia, 10.

L'Hospitalet de Llobregat (el Barcelonès)

Promoció i Finançament

Ajuntament de L'Hospitalet de Llobregat

Direcció Arqueològica

Pau Gómez Aramburu

Títol del Plànol

Ubicació sondeigs

Escala

A3 1:500

Sistema de referenciació geogràfica:
UTM Zona 31Hemisferi Nord amb Datum ETRS89

0 10m

Data

Abril 2021

Núm. plànol

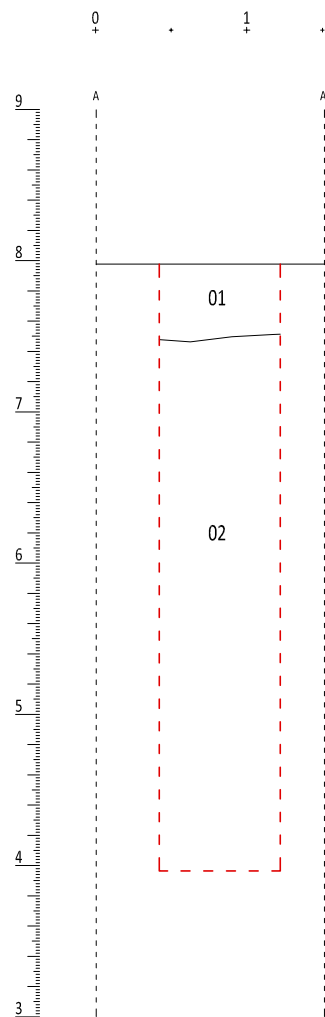
02

Full

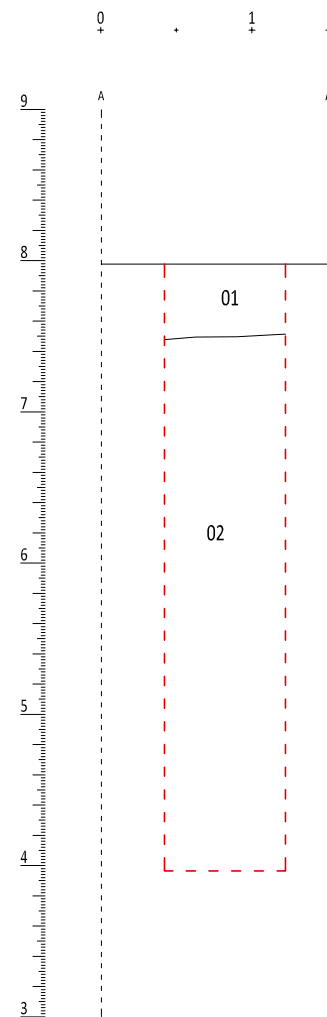
1 de 1

antequem

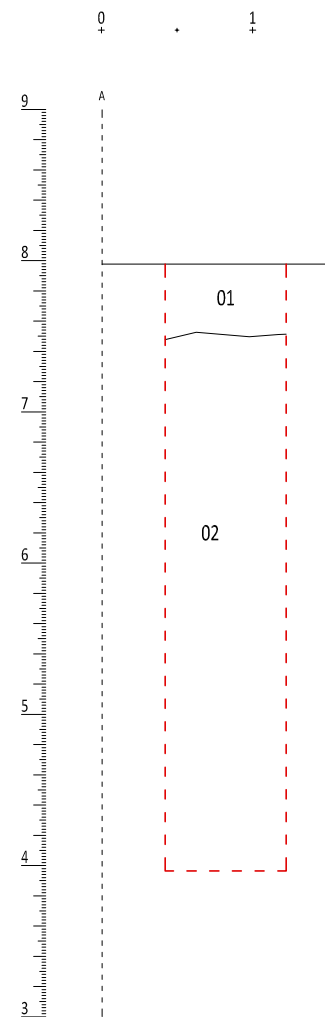
ARQUEOLOGIA • PATRIMONI CULTURAL

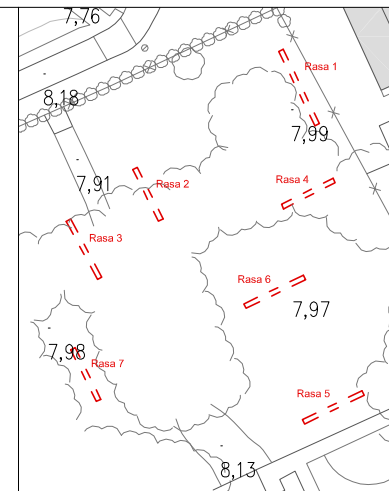
Rasa 1

Rasa 2

Rasa 3

Llegenda

- Límits sondeig
- Estrat

Lloc de la Intervenció

Intervenció arqueològica al Carrer de Ferrer i Guardia, 10.

L'Hospitalet de Llobregat (el Barcelonès)

Promoció i Finançament

Ajuntament de L'Hospitalet de Llobregat

Direcció Arqueològica

Pau Gómez Aramburu

Títol del Plànol

Seccions transversals

Escala

A3 1:500

Sistema de referenciació geogràfica:
UTM Zona 31Hemisferi Nord amb Datum ETRS89

Núm. plànol

03

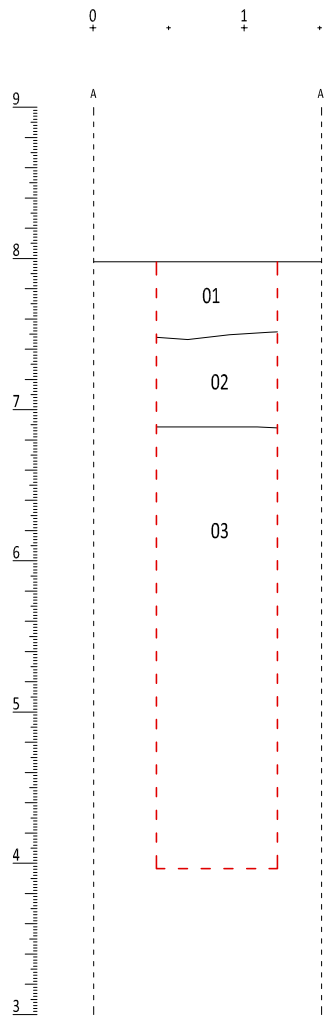

Data

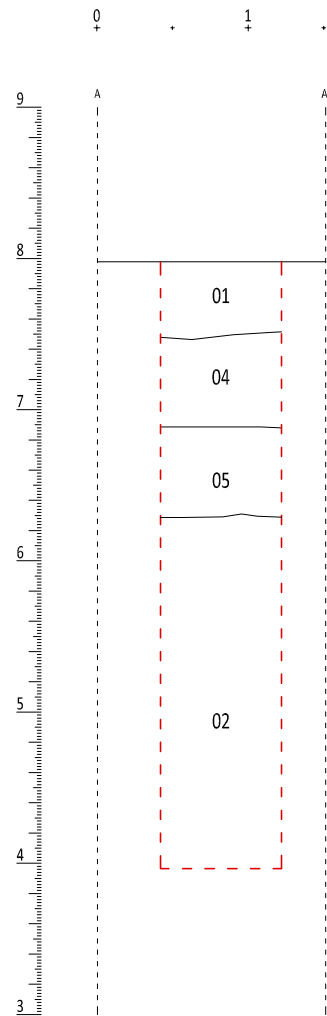
Abril 2021

Full

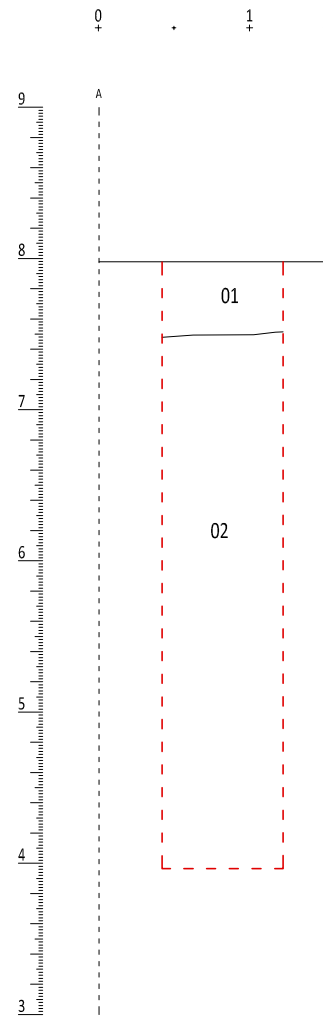
1 de 2

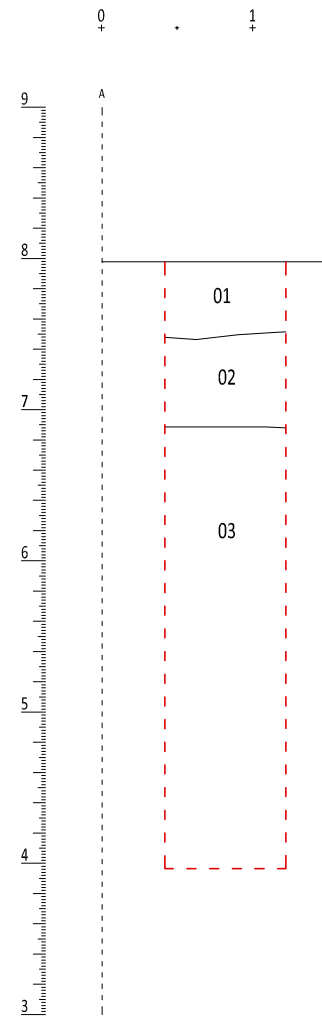
Rasa 4

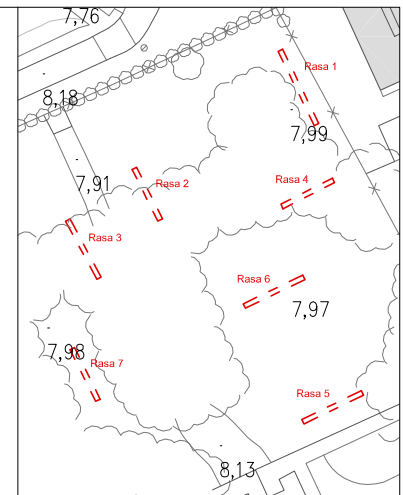
Rasa 5

Rasa 6

Rasa 7

Llegenda

- Límits sondeig
- Estrat

Lloc de la Intervenció

Intervenció arqueològica al Carrer de
Ferrer i Guardia, 10.

L'Hospitalet de Llobregat (el Barcelonès)

Promoció i Finançament

Ajuntament de L'Hospitalet de Llobregat

Direcció Arqueològica

Pau Gómez Aramburu

Títol del Plànol

Seccions transversals

Escala

A3 1:500

Sistema de referenciació geogràfica:
UTM Zona 31 Hemisferi Nord amb Datum ETRS89

Núm. plànol

03

Data

Abril 2021

Full

2 de 2